

ВЯЧЕСЛАВ ІВАНОВИЧ БОРИСОВ

7 лютого 2018 р. виповнилося 75 років від дня народження та 45 років науково-педагогічної діяльності видатного вітчизняного вченого-правознавця в галузі кримінального права, кримінології, кримінально-виконавчого права, соціології кримінального права і міжнародного кримінального права, талановитого педагога вищої школи, доктора юридичних наук, директора Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, академіка-секретаря відділення кримінально-правових наук Національної академії правових наук України, професора кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, заслуженого юриста України Вячеслава Івановича Борисова.

Вячеслав Іванович народився у 1943 р. у м. Волжськ Марійської АРСР (РФ). У 1966 р. вступив до Харківського юридичного інституту (нині – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого), з яким пов'язав свою подальшу долю, спочатку навчаючись в аспірантурі, а потім працюючи у ньому асистентом, старшим викладачем, доцентом, старшим науковим співробітником, професором кафедри кримінального права.

В. І. Борисов зробив помітний вклад і в підготовку фахівців у галузі кримінального права зарубіжних країн. Так, з 1983 р. по 1985 р. В. І. Борисов обіймав посаду викладача кримінального права та кримінології Аденського університету у Народній Демократичній Республіці Ємен.

У 1995 р. працював начальником Управління планування і координації правових досліджень Академії правових наук України (нині – НАПрН Украї-

ни), директором-організатором Інституту вивчення проблем злочинності АПрН України (нині – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України), а з вересня 1995 р. по травень 2005 р. і з червня 2008 р. – директором Інституту. З 1996 р. Вячеслава Івановича обрано членом Координаційного бюро з проблем кримінального права відділення кримінально-правових наук НАПрН України та членом-кореспондентом НАПрН України, з 2004 р. – її дійсним членом (академіком). З 2005 р. В. І. Борисов – вчений секретар Координаційного бюро з проблем кримінального права відділення кримінально-правових наук НАПрН України, з 2012 р. – академік-секретар відділення кримінально-правових наук цієї академії.

У 1974 р. В. І. Борисов захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Уголовная ответственность за нарушение правил при производстве строительных работ» (спеціальність 12.00.08), у 1993 р. – дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему «Основные проблемы охраны безопасности производства в уголовном законодательстве Украины» (спеціальність 12.00.08). У 1978 р. йому присвоєно вчене звання доцента, а в 1995 р. – професора.

В. І. Борисов є автором та співавтором близько 450 наукових праць, у тому числі монографій, підручників, навчальних посібників, науково-практичних коментарів. Його роботи присвячені розробці питань теорії кримінального закону, злочинів проти життя та здоров'я, економічних та службових злочинів, проти правосуддя, проблемам запровадження інституту кримінального проступку у законодавство України, реформування правоохоронних органів в Україні та ін. Істотну питому вагу серед досліджень В. І. Борисова мають роботи стосовно питань кримінальної відповідальності за порушення правил охорони праці та безпеки виробництва. За значні досягнення в розробці проблем правового забезпечення безпеки виробництва у

1993 р. Вячеслав Іванович Борисов був обраний дійсним членом Академії інженерних наук України.

До числа праць В. І. Борисова належать, зокрема, такі, як: «Уголовная ответственность за нарушение правил при производстве строительных работ» (1977); «Уголовно-правовая охрана безопасности общественного производства (развитие уголовного законодательства, его социальная обусловленность, юридические признаки составов преступления)» (1991); «Організований наркобізнес (поняття, форми, підстави кримінальної відповідальності)» (у співавт., 2005); «Протидія організованим злочинності у сфері торгівлі людьми» (у співавт., 2005); «Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження)» (у співавт., 2008); «Проблеми забезпечення ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні» (у співавт., 2010); «Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовчої діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні» (у співавт., 2011); «Теоретичні та прикладні проблеми соціальної адаптації осіб, звільнених з місць обмеження або позбавлення волі» (у співавт., 2013); «The Legal System of Ukraine Past, Present and Future. Vol. V: «Criminal-Law Sciences. Urgent Problems of Combating Criminality in Ukraine» (with other co-authors, 2013); «Правова доктрина України: у 5 т. – Т. 5: Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку» (у співавт., 2013); «Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми» (у співавт., 2016); «Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування» (у співавт., 2017).

В. І. Борисов бере активну участь у написанні підручників з кримінального права, методичних рекомендацій, науково-практичних коментарів до Кримінального кодексу України. Зокрема, він є співавтором таких видань: «Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник» (1997, 2001, 2003, 2004, 2007, 2010, 2015 рр.); «Кримінальне право України. Особлива частина. Підручник» (2001, 2003, 2004, 2007, 2010, 2015 рр.); «Кримінальний

кодекс України: науково-практичний коментар» (2003, 2004, 2006, 2008, 2013 pp.).

Близько 20 років (з 1995 по 2005 роки та з 2008 року по теперішній час) В. І. Борисов очолює Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. Завдяки зусиллям Вячеслава Івановича створено колектив із високим науковим авторитетом та потенціалом. У штаті НДІ працюють доктори та кандидати наук – провідні в Україні фахівці у галузях наук кримінально-правового циклу.

В. І. Борисов – дуже вимоглива та відповідальна людина, жодна ланка його складної роботи, жоден співробітник чисельного колективу Інституту не залишається поза увагою. Вячеславу Івановичу вдалося створити творчу, дружню атмосферу в колективі Інституту, що стимулює співробітників на плідну працю і активний науковий пошук.

Вячеслав Іванович має й видатний організаторський талант, який відбивається у різних проявах. Виплеканим творінням академіка та його колег на чолі з доктором юридичних наук, професором, академіком Національної академії наук України В. Я. Тацієм став 17-й том Великої української юридичної енциклопедії «Кримінальне право» (2017 р.), в якому В. І. Борисов виступив заступником голови редакційної колегії, членом робочої групи та автором низки термінів. Організаторський хист В. І. Борисова виразився й у тому, що як заступник голови оргкомітету він очолює роботу з підготовки Харківської міжнародної конференції з кримінально-правових дисциплін – авторитетного заходу, який щорічно, починаючи з 2011 р., збирає провідних фахівців України та зарубіжних держав у стінах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Професор В. І. Борисов є талановитим педагогом і вчителем. Під його керівництвом було підготовлено та захищено 11 кандидатських дисертацій. На цей час він здійснює наукове керівництво над написанням кількох канди-

датських дисертацій та наукове консультування двох докторантів. Вячеслав Іванович сформував наукову школу, учні якої розвивають його ідеї, досліджуючи проблеми широкого спектра норм та інститутів Загальної та Особливої частин кримінального права. Протягом багатьох років Вячеслав Іванович очолює наукові студентські гуртки, учасники яких беруть активну участь у наукових конференціях та конкурсах і отримують дипломи переможців. Серед вихованців В. І. Борисова багато відомих юристів-правознавців, науковців, суддів, прокурорів, народних депутатів тощо.

Багаторічний досвід та високий авторитет В. І. Борисова нерозривно пов'язаний з активною участю в атестації наукових кадрів. Він є членом спеціалізованої вченої ради в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого по захисту кандидатських та докторських дисертацій, а з 2012 р. – очолює спеціалізовану вчену раду НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрНУ із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 12.00.08.

Науково-педагогічну та адміністративну діяльність В. І. Борисов успішно поєднує з громадською роботою. Так, з 2000 р. він – член Правління Кримінологічної асоціації України; з 2001 р. – член Європейського об'єднання кримінологів; з 2002 р. – член Спілки юристів Харківської області; з жовтня 2011 р. – один із засновників та заступник голови громадської організації «Всеукраїнська асоціація кримінального права».

Не менш продуктивним напрямом діяльності В. І. Борисова є його участь у законопроектній роботі. Зокрема, вагомий вклад ним внесено у розробку проекту Конституції України 1996 р. Починаючи з 1993 р. він був членом робочої групи Кабінету Міністрів України з підготовки проекту чинного Кримінального кодексу України, ухваленого 5 квітня 2001 р. Також він був науковим консультантом Комісії Верховної Ради України з питань законності і правопорядку. У 2012 р. його включено до складу Конституційної Асамблеї як спеціального допоміжного органу при Президентові України, утвореного з метою напрацювання пропозицій щодо змін Конституції України, та ін.

Академік В. І. Борисов є головним редактором збірника наукових праць «Питання боротьби зі злочинністю», заступником головного редактора електронного наукового видання «Вісник асоціації кримінального права України», а також членом редакційних колегій низки періодичних видань, серед яких «Вісник Національної академії правових наук України», «Право України», «Проблеми законності» та ін.

Життєвий шлях Вячеслава Івановича можна вважати наочним втіленням ідеї видатного філософа Г. С. Сковороди про сродну (споріднену) працю, відповідно до якої важливою передумовою досягнення людиною щастя є діяльність, що відповідає її покликанню від народження. Підтвердженням цього є відзначення плідної роботи В. І. Борисова державними нагородами: медаллю «Ветеран труда» (1992), орденом «За заслуги» III ступеня (2003). У 1998 р. йому присвоєне почесне звання заслуженого юриста України. Він є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (2006). Також В. І. Борисов має численні відомчі відзнаки. Зокрема, він став тричі лауреатом Премії імені Ярослава Мудрого за видатні заслуги в законотворчій (2001), освітньо-видавничій діяльності (2002) та за видатні досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем правознавства (2011), стипендіатом іменної стипендії Харківської обласної державної адміністрації імені В. П. Маслова (2007), лауреатом III Всеукраїнського конкурсу Спілки юристів України за номінацією «Юрист – науковий співробітник» (2003), «Відмінник освіти України» (2003), «Видатний юрист України» (2012). У 2012 р. він відзначений Подякою Генерального прокурора України за вагомий внесок у зміцнення правових основ законності та правопорядку, а також нагороджений Міжнародною академією рейтингових технологій і соціології «Золота Фортуна» медаллю «20 років незалежності України». У 2013 р. В. І. Борисова відзначено Подякою Президента Національної академії правових наук України «За плідну та сумлінну працю, значний внесок у організацію теоретичних та фундаментальних досліджень у сфері боротьби зі зло-

чинністю і з нагоди 70-річчя від Дня народження»; медаллю «Верховний Суд України – 90 років»; Почесною грамотою Харківської обласної державної адміністрації «За вагомий особистий внесок у розбудову правової держави, захист конституційних прав і свобод громадян, зміцнення законності та правопорядку, високий професіоналізм і з нагоди Дня юриста», Сертифікатом вдячності Голови Державної служби України з контролю за наркотиками «За видатний внесок у розробку Стратегії державної політики України щодо наркотиків на період до 2020 року». У 2018 р. В. І. Борисов нагороджений орденами імені Ярослава Мудрого III ступеня, імені В. Н. Каразіна, а також Союзу юристів України «За заслуги» I ступеня.

Колективи Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, кафедр кримінального права № 1 та № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, редакційна колегія вісника асоціації кримінального права України щиро вітають іменинника з ювілеєм та бажають йому завжди перебувати у доброму гуморі та відмінному самопочутті, родинної злагоди, творчого натхнення, пишних плодів від плідної праці.